

Keskustelua senioripassista

Erityisryhmien neuvosto 21.08.2024 § 33
127/00.02.16/2024

Julkinen

Asian tausta

Erityisryhmien neuvoston jäseneltä on tullut toive, että kunnassa selvitetään senioripassin käyttöön ottamisen mahdollisuudet.

Senioripassi/kortti on kunnan harkittavissa oleva etuus, jonka sisältöön kunta voi itse vaikuttaa. Senioripassi/kortti on useimmiten kunnalta tai kaupungilta tiettyyn hintaan ostettava passi/kortti, jolla saa alennuksia erilaisiin kohteisiin, usein kunnan omille kuntosaleille, uimahalleihin tai erilaisiin liikuntaryhmiin. Ikärajana senioripassille/kortille on pääsääntöisesti 65-vuotta eikä etuudessa huomioida hakijan tulotasoa. Joissain tapauksissa etuus käy myös kulttuuritapahtumiin, mutta useimmissa kunnissa etuus on sidottu erityisesti edullisemman liikunnan mahdollistamiseen. Esimerkiksi Kiteellä 79 euron hintainen seniorikortti on käynyt vuoden 2023-2024 aikana liikuntatoimen järjestämiin palveluihin (kolme erilaista liikuntaryhmää ja kuntosali). Joissain kunnissa on käytetty myös hieman päinvastaista senioripassia, kuten Nurmeksen kaupungilla, jossa seniori on saanut halutessaan e-passi sovellukseen ladattua rahaa 100 euroa/vuosi, jolla osallistumisen on voinut maksaa erilaisissa, ennakkoon määritellyissä tilanteissa, myös yli kuntarajojen. E-passi vaatii asiakkaalta käytössä olevan matkapuhelinnumeron ja tuo kunnalle myös muita kuluja ladattavan rahasumman lisäksi.

Valtakunnallisesti on käytössä myös Kaikukortti, mitä ei Pohjois-Karjalan alueella ole vielä aktivoitu käyttöön. Lähimpänä Kaikukortteja on käytössä Pohjois-Savon alueella. Kaikukorttiin liittyen hyvinvointipäällikkö on ollut jo aiemmin yhteydessä maakunnan muihin toimijoihin ja selviteltyt yleistä linjausta, onko maakunnallisesti Kaikukortin käyttöön ottamiseen kiinnostusta. Pienissä kunnissa voitaisiin hyötyä siitä, että mukana olisi useita toimijoita maakunnasta.

Kaikukortti on tiukassa taloudellisessa tilanteessa oleville suunnattu kortti, jolla Kaikukortti-verkostossa mukana olevien kortinjakajatahojen asiakas voi hankkia maksuttomia pääsylippuja esimerkiksi museoihin, festivaaleille, urheilutapahtumiin, liikuntakohteisiin sekä kurssipaikkoja kansalaisopistoihin. Kortti on henkilökohtainen, eikä se maksa mitään. Kortin voi saada yli 16-vuotias eikä se edellytä tulotietojen toimittamista, mutta edellyttää asiakkuuden alueelle sovittuihin kortinjakajatahoihin (esimerkiksi sosiaalityö, TE-palvelut, tietyt yhdistykset, SRK). Kaikukorttia voi käyttää missä tahansa Kaikukortti kohteessa, asuinpaikasta riippumatta. Esimerkiksi Pohjois-Savon alueella Kaikukortti käy joidenkin kuntien uimahalleihin, teattereihin, museoihin ja kansalaisopistoihin. Valtakunnallisesti Kaikukortti-verkostossa on yli kolmesataa erilaista yksityistä ja julkista kulttuuritoimijaa, jotka ovat mukana toiminnassa hyvän tahdon eleenä. Lisäksi monet urheilutoimijat ovat lähteneet mukaan Kaikukortti-toimintaan.

Kaikukortti ja erilaiset senioripassit/kortit eivät aina ole toisiaan poissulkevia vaihtoehtoja. Esimerkiksi Kuopiossa on käytössä molempia, Kaikukortti ja eläkeläisten hyvinvointiranneke. Eläkeläisten hyvinvointiranneke maksaa 83 € vuodelle ja hyvinvointirannekkella voi käyttää mm. tiettyjä kaupungin kuntosaleja.

Juuan kunnan kulttuuripalvelut on vuoden 2023 aikana järjestänyt yhteensä 65 erilaista kulttuuritapahtumaa, joista suurin osa oli maksuttomia. Kulttuuritapahtumista pääsymaksullisia oli 11. Seitsemässä kulttuuritapahtumassa lipun hinta oli 10 euroa ja neljässä tapahtumassa enemmän kuin 10 euroa. Aiempina vuosina kulttuuritapahtumia järjestettiin seuraavasti: vuosi 2022: 59, vuosi 2021: 82, vuosi 2020: 49. Runsaan ja edullisen tapahtumatarjonnan voi itsessään ajatella alentavan kulttuuriin osallistumisen kynnystä. Juuan kunnalla ei ole käytössä esimerkiksi "kulttuuriluotsi" tyyppistä toimintaa, mikä tarkoittaisi sitä, että kulttuurikohteeseen voisi saada mukaan vapaaehtoisena toimivan kulttuurikaverin. Toisilla yksinäisyys on kustannuksia suurempi syy siihen, ettei kulttuuritapahtumiin tule lähdettyä. Kuntien kulttuuriluotsi-toiminnan kehittymistä seurataan valtakunnallisilla TEA-kyselyillä ja tämä on yksi niistä tekijöistä, mikä vaikuttaa kunnalle maksettavaan valtiolta tulevaan valtionosuuden lisäosaan, eli ns. HYTE-rahaan.

Juuan kunnan liikuntapalvelut järjestävät ympärivuoden maksutonta liikuntaneuvontaa myös senioreille. Juuan kunnan liikuntapalvelujen järjestämät liikuntaryhmät ovat olleet kaikille avoimia ja täysin maksuttomia. Senioreille kohdennetuissa soveltavan liikunnan ryhmissä on ollut mukavasti osallistujia. Kesällä Juuan kunnan liikuntapalvelut ja Ellinkulma järjesti sennuleirin, jossa osallistumismaksu oli 20 euroa. Osallistumismaksulla katettiin ainoastaan osallistujien ruoka- ja kahvikuluja. Liikuntapaikkamaksuihin liittyen hyvinvointilautakunta on hyväksynyt uudet hinnoittelun perusteet, jotka tulevat voimaan 1.1.2025. Uudessa hinnoittelussa on pyritty huomiomaan entistä tasapuolisemmin erilaisten asiakasryhmien tarpeita. Kuntosalille alennettuun hintaan ovat jatkossa oikeutettuja opiskelijat, omaishoitajat, eläkeläiset ja EU:n vammaiskortin omaavat. Jos EU:n vammaiskortissa on A-merkintä, vammaiskortin haltijan mukana tuleva avustaja pääsee kuntosalille maksutta. Myös yli 75-vuotiaille ja työttömille on tulossa oma hintaryhmä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Juuan kunnan alueella on paljon kunnan omaa maksutonta tarjontaa liikuntaan ja kulttuuriin. Kansalaisopiston kurssitarjonta on myös liikunnan osalta runsas, osallistumismaksut ovat noin 34-60 euron välillä per kausi. Kansalaisopiston kursseista eläkeläiset saavat lisäksi 20 % alennuksen. Senioriväestölle on varattu kansalaisopiston kursseihin lukuvuodelle 2024-2025 opintoseteleitä yhteensä 80 kpl, yhden opintosetelin arvo on 20 euroa ja yksi henkilö voi saada yhden opintosetelin. Kuntosalin tarkemmat hinnat valmistuvat syksyn 2024 aikana ja hinnoittelun jälkeen on helpompaa tehdä laskelmia siitä, millainen rahallinen etuus esim. myytävän senioripassin/kortin suhteen olisi järkevää/onko erityisryhmien neuvoston edustamalla kohderyhmällä toiveissa jotain sellaista toimintaa, mikä täydentäisi nykyistä tarjontaa.

Senioripassin/kortin selvittelyjen yhteydessä on myös mietittävä toiminnan tasapuolisuus, koska tällä hetkellä kunta ei myönnä erikseen tukea myöskään lasten/nuorten harrastamiseen. Useissa kunnissa, missä senioripassi/kortti on käytössä, on käytössä myös jokin lasten/nuorten etukortti. Mikäli senioripassin käyttöön ottamista halutaan edistää, on hyvä tarkentaa, mihin kohderyhmä erityisesti etuutta toivoo ja sen jälkeen tehtävä laskelmat.

Mahdollinen senioripassiin liittyvä päätöksenteko menisi muun talousarvion valmistelun yhteydessä kunnanhallituksen kautta kunnanvaltuustolle. Tiukentava taloustilanne huomioiden on todennäköistä, että jostain muusta kohteesta pitää säästää, senioripassin tuodessa kunnalle uusia kuluja. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan vuoden 2023 lopussa Juuan kunnan

väkiluku oli 4259 henkilöä ja tästä määrästä yli 65-vuotiaita oli 40,3 %, mikä tarkoittaa noin 1700 henkilöä. Esimerkiksi e-passiin ladattava 100 euron summa ko. henkilömäärälle maksaisi kunnalle itsessään 170 000 euroa + muut kulut. Todennäköistä kuitenkin olisi, että läheskään kaikki 1700 henkilöä ei etuutta käyttäisi, mutta raha pitäisi varata. Alle 15-vuotiaita on ollut 8,6 % väestöstä, mikä tarkoittaa noin 360 lasta ja nuorta. Mikäli myös lasten ja nuorten osallisuutta tuettaisiin samalla summalla, olisi tähän varattava noin 36 600 euroa+muut kulut.

Esittelijä	Hyvinvointipäällikkö Niskanen Anne
Päätösehdotus	Erityisryhmien neuvosto kerää tarkempaa tietoa, millaisia etuuksia neuvoston edustama kohderyhmä toivoo. Hyvinvointipäällikkö on tekemässä myös toiseen aiheeseen liittyvää kyselyä, mihin tämä kysymys voidaan tarvittaessa yhdistää.
Päätös	<p>Käyty tiivis keskustelu senioripassista ja siitä, mihin Juuassa mahdollista passia voitaisiin kohdistaa, koska kaupalliset palvelut puuttuvat ja esimerkiksi Nurmeksessa senioripassia käytetään paljon mm. kaupallisten liikuntapaikkojen maksuihin.</p> <p>Päädtytty odottamaan liikuntapaikkojen uudet hinnat ja tuon myötä mietitään, tarvittaisiinko aloitetta esimerkiksi senioripassista kuntosalimaksuihin. Käyty lyhyesti läpi liikuntapaikkamaksujen uudet perusteet, uusissa liikuntapaikkamakuissa on huomioitu paljon erilaisia asiakasryhmiä.</p> <p>Kansalaisopiston opintoseteleiden jakamisesta käyty myös keskustelua. Erityisryhmien neuvostossa opintoseteleiden jakoa ensisijaisesti avajaistilaisuudessa ei pidetä parhaana mahdollisena vaihtoehtona. Opintoseteleitä on jaossa ti 27.8.2024 kansalaisopiston avajaisissa ja tuon jälkeen seteleitä on noudettavissa kirjastolta. Erityisryhmien neuvosto tuo esiin huolen siitä, että kaikki eivät halua- tai kaikilla ei ole mahdollisuutta osallistua kansalaisopiston avajaisiin, missä seteleitä ensisijaisesti jaetaan. Hyvinvointipäällikkö vie palautteen eteenpäin kansalaisopiston toiminnasta vastaaville viranhaltijoille.</p>